
Divadelní představení jako kurzy latiny a rétoriky. Tak vyučovali jezuité

Divadelní představení jako kurzy latiny a rétoriky. Tak vyučovali jezuité

13. 9. 2011, autor: Lucie Kettnerová, foto: archiv M. Jackové, rubrika: Rozhovory & portréty

Pražské jezuitské školské drama v první polovině 18. století představuje nová publikace teatroložky Magdalény Jackové. Původně disertační práci obhájenou na katedře divadelní vědy pro knižní podobu upravilo vydavatelství Filozofické fakulty UK ve své ediční řadě Trivium. Na knižních pultech ji najdeme od 12. září. Autorky jsme se zeptali, co všechno v její knize mohou čtenáři najít.

Co stálo u zrodu vašeho zájmu o tuto problematiku?

U zrodu mého zájmu o jezuitské drama stála trochu náhoda. V rámci semináře věnovanému staršímu divadlu jsem dostala zadání zpracovat právě jezuitské divadlo. V té době existovalo přesvědčení, že téměř žádné hry dochované nejsou. Ovšem když jsem přišla do Národního archivu v Praze, přistály přede mnou dva kartony plné rukopisů školských her, které psali jezuité pro své studenty na gymnázium. Jedná se o velmi unikátní materiál, a to i ve světovém měřítku. Díky těmto zachovaným rukopisům si můžeme udělat dobrou představu o běžné školní produkci v té době.

Co konkrétně jste v archivu našla?

Jednalo se o více než šedesát her z pražské koleje na Novém Městě, dále o hry z koleje v Uherském Hradišti, kterými se ale ve své práci nezabývám, stejně jako texty z Českého Krumlova a Kladska, dochovanými v jiných archivech. Z dalších dvou pražských gymnázií na Starém Městě a Malé Straně se zachovaly až na pár výjimek jen synopse, tedy jakési programy se stručným obsahem výstupů.

Jakým pohledem jste se na jezuitské drama dívala?

Vyplývá to ze samotné knihy, která se dělí na 3 části. První čtenáře uvede do situace, jak vlastně jezuitské gymnázium vypadalo a při jakých příležitostech se hry provozovaly. Druhá část se zaměřuje na stavbu her včetně nedějových částí a srovnává ji s tím, jaké byly názory jezuitů na drama v teoretických příručkách. V poslední části jsem třídila nalezený materiál do tematických skupin podle motivů.

Mgr. Magdaléna Jacková, Ph.D., vystudovala na Filozofické fakultě UK obory francouzština, latina a divadelní věda. Na katedře divadelní vědy pokračovala v doktorském programu, studium zakončila disertační prací „Jezuitské školské drama v Praze v 1. polovině 18. století“. V současnosti působí jako odborná pracovnice v Kabinetu pro studium českého divadla Institutu umění-Divadelního ústavu Praha a v Oddělení pro výzkum starší literatury Ústavu pro českou literaturu AV ČR.

Kolik scénických poznámek se v textech zachovalo? Víme například, v jakých kulisách se příběhy odehrávaly?

Scénických poznámek zde najdeme velmi málo a většinou se týkají oznámení, že přichází dotyčná postava nebo že zazní zvuk pozounu. Jak to v praxi vypadalo, se můžeme tedy jen domýšlet. Když se řekne jezuitské divadlo a potažmo barokní divadlo vůbec, tak si člověk představí efekty a jeviště vybavené bohatou scénickou mašinerií. Jenže toto byly školní hry, do nichž byla zapojena jen jedna třída, takže efekty byly určitě skromnější.

Fotografie z představení hry o sv. Kateřině jezuity Arnolda Engela v nastudování divadelního spolku Lauriger, který se specializuje na uvádění latinských barokních her a jehož je M. Jacková členkou

Kde se představení odehrávala?

Každá jezuitská škola měla svůj sál nebo prostor, který byl určený právě pro hraní divadla. Hrál se hlavně pro spolužáky a rodiče, případně i mecenáše školy.

K čemu vlastně tato představení sloužila?

Divadelní hry sloužily k procvičení latiny, na niž byl v jezuitských školách kladen velký důraz. Zároveň se při tom děti učily veřejně vystupovat.

Nakolik jsou témata jednotlivých her originální?

Motivy a dějové linie se velmi často opakují, jedná se o typická dobová témata.

Jak byste zhodnotila úroveň her?

Závisí to na tom, s čím ji budeme srovnávat. Vyloženě nepovedených her, kterým se úplně rozpadla stavba, příliš mnoho není. Většinou se jedná o slušné, průměrné hry. U několika z nich bychom i mohli říct, že měl autor jistý talent. Musíme být ale shovívaví, neboť učitelům bylo třeba pouhých pětadvacet let a nastoupili do školy bez pedagogických zkušeností. Přitom museli ve třídě zvládat kolem 50 až 100 dětí a kromě jiných povinností napsat několik her ročně.

Všechny rukopisy jsou psané latinsky. Jak obtížné bylo pro vás je přečíst?

Naštěstí to tak obtížné nebylo, neboť jejich autoři psali většinou hezky. Navíc hry nejsou psané kurentem, ale humanistickým písmem, které je velmi blízké našemu psacímu písmu.

Budete se tomuto tématu ještě dále věnovat?

Doufám. Mým nejbližším plánem je zpracovat edici přibližně pěti her určených pro nejnižší třídy. Jednalo by se o kritické vydání s poznámkami, jehož součástí by byl zrcadlový překlad do češtiny. Každá z her by měla reprezentovat jeden z motivů typických pro tehdejší drama.